

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет початкового навчання

**СТУДЕНТСЬКІ ІНІЦІАТИВИ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**МАТЕРІАЛИ
II НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ**

(12 травня 2021 р., м. Харків)

Харків – 2021

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет початкового навчання

**СТУДЕНТСЬКІ ІНІЦІАТИВИ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**МАТЕРІАЛИ
II НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ**

(12 травня 2021 р., м. Харків)

Харків – 2021

УДК 373.3
ББК 74.202.21
С 88

*Затверджено до друку кафедрою початкової і професійної освіти
(протокол № 16 від 30.03.2021 р.)*

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного
педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 3 від 07.04.2021 р.*

С 88 Студентські ініціативи : теорія і практика початкової освіти :
матеріали ІІ науково-практичної інтернет-конференції студентів
факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди
(12 травня 2021 р., м. Харків) / за заг. ред. д-ра пед. наук, проф.
В. В. Ушмарової. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. 70 с.

У збірнику подано матеріали тез виступів на науково-практичній
інтернет-конференції студентів факультету початкового навчання ХНПУ імені
Г. С. Сковороди. У матеріалах висвітлені актуальні питання теорії і методики
навчання та виховання молодших школярів, питання природничо-математичної
та філологічної освіти.

**УДК 373.3
ББК 74.202.21**

Видано за рахунок авторів.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2021

2. **Слагіна Олександра** (наук. кер. – к. пед. н., доц. О. М. Коваленко)
Проблеми формування орфографічної грамотності в учнів початкової школи..... 55
3. **Клокова Єлизавета** (наук. кер. – викл. Г. В. Левандовська)
Особливості навчання молодших школярів писати есе на уроках української мови..... 56
4. **Лобода Анжеліка** (наук. кер. – к. пед. н., доц. Ю. М. Тельпуховська)
Інтерферентні лексичні помилки в мовленні молодших школярів..... 57
5. **Мільковська Тетяна** (наук. кер. – к. пед. н., доц. Ю. М. Тельпуховська)
Засвоєння вимови слів, які розрізняються місцем наголосу в українській і російській мовах..... 58
6. **Мокроносова Єлизавета** (наук. кер. – викл. Г. В. Левандовська)
Прийоми запобігання помилкам в учнівських творчих роботах..... 59
7. **Нарожна Софія** (наук. кер. – к. філ. н., доц. І. О. Купіна)
Лінгвістична природа синонімів та їхня роль в увиразненні мовлення школярів..... 60
8. **Новак Наталія** (наук. кер. – співробітник лабораторії Ю С. Дьякова)
Визначення рівня читацького кругозору сучасних першокласників – майбутніх учителів початкових класів..... 61
9. **Петренко Вероніка** (наук. кер. – д. пед. н., доц. Л. П. Ткаченко)
Роль засобів масової інформації в процесі адаптації першокласників. 62
10. **Правник Марія** (наук. кер. – к. філ. н., доц. Н. М. Чернушенко)
Використання фразеологізмів у повсякденному житті на початку ХХІ ст..... 63
11. **Рогач Римма** (наук. кер. – к. філ. н., доц. Н. М. Чернушенко)
Усна народна творчість як засіб розвитку мовлення молодших школярів..... 64
12. **Саніна Софія** (наук. кер. – к. пед. н., проф. О. В. Джежелей)
Особливості частотності вживання самостійних частин мови в текстах підручників для початкової школи..... 65

Засвоєння вимови слів, які розрізняються місцем наголосу в українській і російській мовах

Мільковська Тетяна

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Ю. М. Тельпуховська

Однією з умов правильного мовлення є дотримання норм наголошення.

Словесний наголос – це виділення одного складу слова за допомогою артикуляційних засобів, властивих мові. Через певну близькість української та російської мов в українському мовленні учнів часто трапляються помилки в наголошенні слів, викликані впливом російської мови. Такі помилки називаються акцентологічними.

І в українській, і в російській мовах наголос має однакові характеристики: 1) він є силовим, або динамічним: наголошений склад у слові вимовляється з більшою силою, тобто сильнішим видихом струменя повітря, та виділяється більшою тривалістю; 2) вільним (нефіксованим): у різних словах він припадає на різні склади: *сантима'тр, а'нгел, грана'та*; 3) рухомим: може переміщуватися в межах слова: *по'ле — поля', бага'ж — багаже'м, рука' — ру'ки*; 4) і в російській, і в українській мовах є певна кількість слів, які мають подвійний наголос: *по'милка — поми'лка, за'вжди — завжди', та'кож — тако'ж*.

Отже, теоретично наголос в українській і в російській мовах має однакові характеристики. Однак на практиці багато слів, які мають однаковий або схожий звуковий і буквений склад в цих двох мовах, наголошується по-різному. Такі слова є небезпечними з точки зору інтерференції, бо часто їх вимовляють, наголошуючи за аналогією їхніх російських еквівалентів.

Нами були проаналізовані підручники української мови для 1-4 класів шкіл з російською мовою навчання з метою визначення кількісного та якісного складу представлених там українських слів, що різняться місцем наголосу з відповідними російськими.

Так, підручник для 1 класу містить тільки два таких слова: *ве'рба* (рос.) – *верба'* (укр.), *ба'бушка* (рос.) – *бабу'ся* (укр.).

У підручнику для 2 класу нами було вилучено 6 слів, що розрізняються місцем наголосу: *до'чка* (рос.) – *дочка'* (укр.), *крапи'ва* (рос.) – *кروطива'* (укр.), *оди'ннацать* (рос.) – *одина'дцять* (укр.), *де'ревце* (рос.) – *деревце'* (укр.), *четы'рнацать* (рос.) – *чотирна'дцять* (укр.), *оле'нь* (рос.) – *о'лень* (укр.).

Підручник для 3 класу пропонує для засвоєння правильного наголошення 9 таких слів: *а'дрес* (рос.) – *адреса'* (укр.), *то'поль* (рос.) – *топо'ля* (укр.), *оле'нь* (рос.) – *о'лень* (укр.), *доска'* (рос.) – *до'шка* (укр.), *ру'сло* (рос.) – *русло'* (укр.), *ненави'деть* (рос.) – *нена'видіти* (укр.) та ін.

У підручнику для 4 класу таких слів 6: *посереди'не* (рос.) – *посере'дині* (укр.), *вчера'* (рос.) – *учо'ра* (укр.), *фа'ртук* (рос.) – *фарту'х* (укр.), *ру'копись* (рос.) – *руко'пис* (укр.), *про'сека* (рос.) – *просі'ка* (укр.), *в середи'не* – *у сере'дині*.

Для засвоєння правильного наголошення таких слів методисти рекомендують використовувати прийом порівняння слів. Міжмовне порівняння допомагає глибше засвоїти як спільні, так і відмінні мовні явища, формує правильне наголошення слів обох мов.